

Jacek Piekarski, Liliana Tomaszewska, Agnieszka Głowala (red.), „Edukacja jako całozyciowe doświadczenie”, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, Płock 2012

Recenzowana monografia podkreśla i przedstawia wartość oraz znaczenie edukacji, rozwoju osobowego w życiu każdego człowieka, a zwłaszcza nauczyciela. Całość tomu składa się z trzech części: *Drogi edukacyjne – drogi życiowe*, *Edukacja całozyciowa – edukacja ustawiczna*, *Uczenie się w biografii – ludzie i instytucje*. Każda z tych części zawiera kilka referatów. Książkę otwiera wstęp Liliany Tomaszewskiej, który daje ogólny wgląd w tematykę recenzowanej monografii.

Pierwszą część rozpoczyna referat Jacka Piekarskiego, który został za tytułowany *Biografia zawodowa – między kreacją a kontrolą*. Przedstawia on rozważania na temat biograficznego aspektu uczenia się nauczycieli w połączeniu z praktyką zawodową oraz omawia warunki tego procesu. Referat Marii Szyszkowskiej *Rola nauczyciela w edukacji całozyciowej i płynące stąd postulaty nauczania mądrości* przedstawia szeroko pojętą rolę nauczycieli w procesie kształcenia całozyciowego, wskazując na ich szczególną misję, między innymi w uzupełnianiu braków w wychowaniu w rodzinie oraz zaszczepianiu tolerancji. W kolejnej publikacji *Czego uczą badania dróg edukacyjnych?* Olga Czerniawska zaprezentowała analizę ścieżek edukacyjnych poczynwszy od lat osiemdziesiątych, andragogicznej literatury francuskiej, włoskiej i polskiej oraz omówiła zagadnienia takie jak: rodzina, szkoła, praca w dzieciństwie czy czas zabawy. Referat Leszka Kopciucha *Biografia własna i cudza jako źródło kształtowania wrażliwości aksjologicznej* ukazuje wpływ własnych i cudzych doświadczeń życiowych na kształtowanie osoby. Na końcu odnajdujemy pytanie warte przemyślenia: „jak zapanować nad własnym

życiowym doświadczeniem?” (s. 57). Pierwszą część książki kończy artykuł Liliany Tomaszewskiej *Uczenie się codzienności. Sensowność życia i przyjaźń – kategorie (nie) codzienne*. Autorka wskazuje na potrzebę posiadania sensu życia człowieka, bo dzięki temu można spełniać siebie. Omawia także codzienność społeczną w wymiarze osobistym i społecznym, jak również analizuje problematykę przyjaźni, która scala ludzi i która „(...) może być trampoliną do właściwych stosunków społecznych (...)” (s. 72).

Część drugą otwiera referat Hanny Solarczyk – Szwec *Uczyć się przez całe życie: stary paradygmat w nowej szacie pojęć?* Autorka przedstawia rozwój edukacji ustawicznej na przestrzeni XX wieku. Ewa Wiśniewska w swoim artykule *Studia podyplomowe formą edukacji ustawicznej nauczycieli* przedstawia genezę i źródła edukacji ustawicznej oraz efektywność jej form, jak również funkcje, cele studiów podyplomowych, podstawy prawne i organizacyjne studiów podyplomowych dla nauczycieli. W kolejnym artykule *Uczenie się jako priorytet edukacyjny?* Małgorzata Kamińska – Juckiewicz podejmuje się próby odpowiedzi na pytania dotyczących kształcenia w polskich szkołach, zmian jakie należałoby wprowadzić oraz poszukiwania rozwiązań, co do skuteczności procesu uczenia się w społeczeństwie informacyjnym. Zofia Aleksandra Tomaszewska w referacie *Uczenie się przez całe życie jako główna kompetencja współczesnego człowieka* opisuje kluczową kompetencję człowieka, jaką jest uczenie się przez całe życie oraz instytucje edukacyjne, które wpływają na rozwój owej kompetencji. Jacek Znyk w artykule *Znaczenie kształcenia ustawicznego w rozwoju współczesnego społeczeństwa* opisuje kształcenie ustawiczne: jego zasady, cechy, funkcje, formy i metody. Dokonuje również charakterystyki „dojrzałego ucznia”. W referacie, kończącym część drugą książki, Marlena Karaś i Dorota Staszak próbują przekonać czytelników, że edukacja całościowa jest kluczem do bram XXI wieku. Część trzecia recenzowanej książki składa się z siedmiu artykułów, które dotyczą namysłu nad cudzą biografią. Pierwszy z nich powstał na podstawie badań terenowych przeprowadzonych w lipcu 2010 roku na terenie Żuław Elbląskich wśród najstarszego pokolenia nauczycieli (s. 164). Autor chciał uchwycić relacje między rodzicami a dzieckiem, nauczycielami a uczniami oraz pokazać znaczenie szkoły w integracji społeczności lokalnej i zaprezentować ścieżki zawodowe nauczycieli żuławskich. Kolejny referat poświęcony został druhowi Waclawowi Milke – pedagogowi i mentorowi wielu Płocczan. Marzena Brzózka przedstawia biografię tego wybitnego pedagoga, który był m animatorem harcerstwa, założycielem Harcerskiego Zespołu Pieśni i Tańca „Dzieci Płocka”, wielokrotnie odznaczanym za swoje zasługi. Następnym artykule dotyczy wspomnień pani Jadwigi Siniarskiej – Czaplickiej

i ma na celu zwrócenie uwagi na rolę pamiętnika w poznawaniu historii: ludzi, kraju, miejsc, tradycji, strojów, wydarzeń, emocji itp. Maciej Kołodziej-ski w swoim tekście snuje refleksję na temat rozwoju muzycznego dziecka w pierwszym roku życia.

Kolejny artykuł dotyczy wychowania do starości jako wyrazu troski o jakość życia na emeryturze. Autorka – Dorota Zawadzka – ukazuje, że przygotowanie do starości powinno odbywać się na kilku poziomach, a efektem takiej edukacji ma być doprowadzenie jednostki do zrozumienia zmieniającej się sytuacji. Referat Jana R. Kalinowskiego *Działalność społeczna jako jedna z dróg życiowych przyszłego pedagoga na przykładzie stowarzyszenia „Silni Razem” w Płocku* przedstawia sposób działania stowarzyszenia i pokazuje, że działalność przygotowuje i daje praktyczne podstawy do pracy pedagoga poprzez kształtowanie poczucia odpowiedzialności za drugiego człowieka. Kończący trzecią i zarazem ostatnią część książki artykuł dotyczy biografii Dietricha Bonhoeffera. Autor zaprezentował także ideę bezreligijnego chrześcijaństwa i jej pedagogiczne walory. Prezentowana książka stanowi nowe źródło wiedzy na temat edukacji jako całościowego doświadczenia. Autorzy poruszą kwestie niezmiernie istotne, szczególnie w pracy każdego nauczyciela. Poszczególne artykuły potwierdzają konieczność ciągłego doskonalenia i doskonalenia. Dzięki logicznemu i przejrzystemu układowi czytelnik znajdzie dla siebie inspirujący i ciekawy artykuł, który pomoże mu zrozumieć sens całościowego kształcenia oraz skłonić do autorefleksji nad własną praktyką i działalnością zawodową. Cele postawione przez autorów zostały zrealizowane, a przedstawione zagadnienia zostały ukazane w sposób czytelny. Recenzowana monografia napisana jest przystępnym i zrozumiałym językiem. Wszystkie teksty znajdujące się w recenzowanej książce są interesujące i godne polecenia, nie tylko studentom pedagogiki, ale również wszystkim przyszłym i obecnym nauczycielom. Zaletą tej publikacji jest to, że prowokuje ona do dalszej dyskusji na temat edukacji traktowanej jako całościowe doświadczenie.

Magdalena Przybylińska